

Petrus Ransanus

Petrus Ransanus, OP (Palermo, Szicília, 1428.-Lucera, Itália, 1492. dec. 2. e.): püspök, történétíró. - 1440-44: Firenzében és Perugiában tanult, 1444: visszatért Palermóba, belépett a domonkos rendbe, 1452: pappá szentelték. III. Callistus pápa (ur. 1455-58) a rend szicíliai tartományfőnökévé tette, akinek megbízásából megírta Szent Vince életét; később Szent Borbála életét, szenvedéseit és Lombardiai Antal mártíromságát. 1456-ban ő volt a törökellenes hadjárat szicíliai szervezője. 1468 körül I. (Aragóniai) Ferdinánd nápolyi király (ur. 1458-94) meghívta udvarába; 1475-ben a kisebbik királyfi, Aragóniai János (később 1480-85: esztergomi érsek) nevelője. IV. Sixtus pápa (ur. 1471-84) 1478. X. 27-én Lucera püspökévé nevezte ki. - 1458-60: kezdte a Minden idők évkönyvei című művének írását. 60 könyve már elkészült, amikor 1488 őszén

követként I. (Hunyadi) Mátyás király (ur. 1458-90) udvarába küldték, hogy rávegye Mátyást, biztosítsa a trónutódlást Beatrix királynénak (sikertelenül). Thuróczy János Ransanus megérkezése előtt készítette el *Chronica Hungarorum*-át, amely a korábbi krónikák folytatásaként Mátyás uralkodásáig ismertette a magyarok történetét. Ransanust megbízták, hogy Thuróczy műve alapján írjon egy magyar történetet, benne a Hunyadiak történetével. Az 1489 elején kezdett munkát Mátyás halála (1490. IV. 6.) előtt befejezte; s még Magyarországon fogott hozzá az *Epithome rerum Hungarorum* (A magyarok történetének rövid foglalata) javításához, az átdolgozott példányt magával vitte Palermóba. Bonfini a Magyarországon maradt első változathól merített műve földrajzi részének írásakor, ezt használta Pécsi Lukács a mű 1579-es kiadásához. (A kézirat később elveszett; a Palermóba került példánynak is csak másolatai maradtak meg. Egyik szövegét a Minden idők évkönyvei átdolgozásakor a 43. és 44. könyvbe bedolgozta; a másikat unokaöccse az 1512-13-ban Itáliában tartózkodó Bakócz Tamásnak adta át. A kódex Révay Péter, Thurzó György nádor, az Illésházy család könyvtára után Jankovich Miklós révén a Magyar Nemzeti Múzeum tulajdonába került. Először 1558-ban Zsámboki János adta ki. - Thuróczy *Chronicáját* kivonatolva, Ransanus a történeti rész elejére két önálló földrajzi fejezetet illesztett. Apróbb megjegyzések mellett a Szent István és Szent Margit életéről legendáik alapján írt részzel egészítette ki.

Ransanus híres könyvében részletesen ír az akkor nagy hírnévnek örvendő Bátáról: „Egész Magyarországot területekre és kerületekre osztják, s mivel ezeket megyéknek nevezik, ezért az egész ország megyékre van osztva. Ezek a megyék városokról kapták nevüket. Körülbelül ötvenhét megye van, némelyek a Duna jobb, mások a bal partján található. Tehát előbb azokat fogom felsorolni, amelyek jobb felől, utána pedig azokat, amelyek bal felől vannak...Báta megyét Bátáról nevezték el. Ez kis falu ugyan, de előkelő az ott lévő bencés monostor miatt, mely nagy hírnévnek örvend a feltűnő csoda révén, hogy a Szentostyában Krisztus vére, testének kis részecskéjével együtt látható, amint azt igen sokan állítják, akik látták.”